

“โอ่งมังกร” เป็นอุตสาหกรรมท้องถิ่นที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ จ.ราชบุรี ด้วยคุณสมบัติที่สามารถใช้เก็บน้ำฝน โดยไม่ทำให้น้ำเกิดกลิ่น หรือรสชาติเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งน้ำฝนที่เก็บในโอ่งจะเย็น เพราะคุณสมบัติของภาชนะที่รักษาความเย็นเอาไว้ ซึ่งถือเป็นความโดดเด่น ขณะที่ข้อดีอีกด้านคือ ตัวสินค้ามีความทนทานต่อแดด-ฝน จึงทำให้โอ่งมังกรเป็นที่นิยมทั่วไป

ความเป็นของโอ่งมังกรมีประวัติมายาวนาน เป็นสินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศจีน ซึ่งเป็นแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผา แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเป็นไปอย่างยากลำบากรวมถึงโอ่งมังกรด้วย จึงจำเป็นต้องผลิตใช้กันเองภายในประเทศ

โอ่งมังกร...ราชบุรี

ความเสี่ยงที่จะเหลือเพียงตำนาน

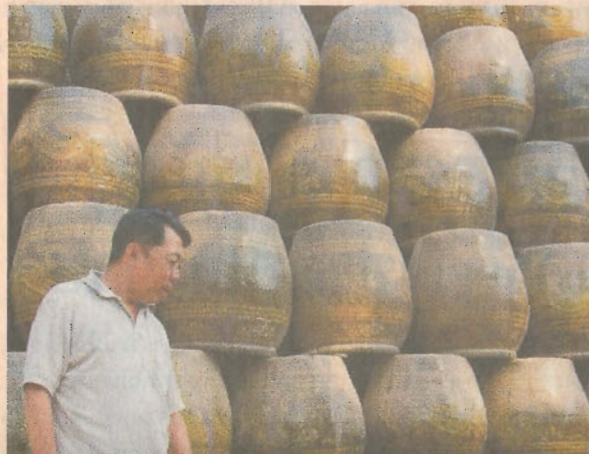
ต่างๆ มากกว่าโอ่ง เมื่อกิจการรุ่งเรืองโรงงานจึงขยายตัวและมีการผลิตโอ่งมากขึ้น หุ่นส่วนหลายคนเริ่มแยกตัวออกไปตั้งโรงงานเอง แต่ยังคงอยู่ในเขต จ.ราชบุรี ทำให้มีโรงงานทำโอ่งกระจายอยู่หลายแห่ง การทำโอ่งในยุคแรกๆ จะเป็นโอ่งไม่มีลวดลาย เรียกว่า “โอ่งเลียน” แต่ต่อมา มีการวาดลวดลายโดยใช้ดินขาวจากเมืองจีน และภายหลังสามารถหาดินขาวทดแทน

ได้ที่ จ.จันทบุรี และสุราษฎร์ธานี ซึ่งลวดลายที่วาดบนตัวโอ่งมักจะเป็นลายมังกร เนื่องจากตามความเชื่อของคนจีน มังกร ถือเป็นสัตว์ชั้นสูง เป็นมงคล และมีความหมายที่ดี เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ใช้ นอกเหนือจากความงามเพียงอย่างเดียว

ตามมา ทำให้ดินในพื้นที่ จ.ราชบุรีไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงต้องสั่งซื้อดินสำหรับปั้นโอ่งมาจากที่อื่น ทำให้ต้นทุนของโอ่งเริ่มขยับตัวสูงขึ้น แต่ความต้องการโอ่งไปใช้สอยกลับน้อยลง เนื่องจากมีสินค้าพลาสติกเข้ามาทดแทน รวมทั้งแท่งน้ำเข้ามาแทนที่ การใช้โอ่งดินแบบเดิมจึงไม่สอดคล้องกับความสะดวก ประกอบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวขึ้น

แบบก้าวกระโดด ทำให้โรงโอ่งในพื้นที่ราชบุรีพากันปิดตัวลง

“นอกจากโรงโอ่งจะประสบปัญหาการ

ได้ที่ จ.จันทบุรี และ
สุราษฎร์ธานี ซึ่ง
ลวดลายที่วาดบนตัว
โองมักจะเป็นลาย
มังกร เนื่องจากตาม
ความเชื่อของคนจีน
มังกร ถือเป็นสัตว์ชั้น
สูง เป็นมงคล และมี
ความหมายที่ดี เพื่อ
ให้เกิดความรู้สึกที่ดี
ต่อผู้ใช้ นอกเหนือ
จากความงามเพียง
อย่างเดียว

การทำตลาด “โอง
มังกร” ในยุคนั้น ใช้
วิธีเร่ขายทางเรือ ต่อ
มามีถนนตัดผ่าน ผู้
ผลิตจึงเปลี่ยนมาใช้
รถเร่ขายแทน ส่วน
แรงงานที่ใช้ในโรงโอง
ส่วนใหญ่ก็จะเป็นลูก
หลานและเป็นคนใน
ครอบครัว แต่ด้วย

จุดเริ่มต้นของการทำโองขายใน จ.ราชบุรี
มาจากชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในไทย
จนได้มาพบแหล่งดินที่ราชบุรี และเห็น
ว่าเป็นดินดีสีแดงสามารถใช้ปั้นโองได้ จึง
ลงทุนร่วมหุ้นกันคนละ 3,000 บาทใน
ขณะนั้น ก่อตั้งโรงงานทำโองขนาดเล็กในปี
2476

ในช่วงแรกจะเน้นทำอ่าง ไห กระปุก

ความเปลี่ยนแปลง ทำให้โรงโองในระยะ
หลังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน
โดยเฉพาะช่างปั้นลายมังกรที่มีฝีมือ ซึ่ง
ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย จึงมีความจำเป็น
ต้องใช้แรงงานต่างด้าวเข้ามาช่วยในกิจการ
โรงโอง

ขณะเดียวกันเมื่อโรงโองมีมากขึ้น
ความต้องการใช้ดินในการปั้นโองก็มากขึ้น

บุรี

ร

ขาดแคลนแรงงานฝีมือดีแล้ว ตลาดของโรงงานก็เริ่มแคบลง เมื่อมาเจอกับปัจจัยจากการปรับค่าแรง จึงไม่ต่างจากการขาดอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา ที่ต้องใช้แรงงานมีฝีมือระดับสูง ซึ่งคนงานกลุ่มนี้มีน้อยอยู่แล้ว เพราะเป็นอุตสาหกรรมเฉพาะทาง ขณะนี้โรงงานต้องปรับการจ้างรายวันมาเป็นการจ้างเหมาเพื่อให้งานสั้นลง เพราะตลาดทุกวันนี้ไม่ดีทั้งในและต่างประเทศ” ศักดิ์ชัย ศิลป์ประเสริฐ เจ้าของโรงงานรุ่งศิลป์ อ.เมือง จ.ราชบุรี อดีตนายกสมาคมเครื่องเคลือบดินเผา สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น

สมหมาย ชินภาณุวัฒน์ เจ้าของโรงงานเรืองศิลป์ 3 อ.เมือง จ.ราชบุรี ในฐานะนายกสมาคมเครื่องเคลือบดินเผา กล่าวว่า การปรับค่าแรงแบบก้าวกระโดดกระทบต่อกิจการโรงงานมาก เพราะโรงงานเป็นกิจการที่ต้องใช้แรงงานคนจำนวนมาก ไม่สามารถนำเครื่องจักรมาทดแทนได้ เพราะเป็นงานหัตถกรรมที่ใช้ฝีมือโดยตรง ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการประสบปัญหาแหล่งวัตถุดิบที่ลดน้อยลงไปทุกปี แล้วยังต้องมาเผชิญ

กับปัญหาด้านแรงงานอีก ต้องจ้างแรงงานต่างด้าวทำให้มีต้นทุนการผลิตขึ้นไป 60%

“ขณะนี้โรงโอบทยอยปิดตัวไปแล้ว 2 แห่ง หากเกิดภาวะเช่นนี้ แน่แน่นอนว่าต้องมีโรงโอบทยอยปิดกิจการตามมาอีก สมาคมเครื่องเคลือบดินเผาในราชบุรี มีโรงโอบที่เป็นสมาชิกจำนวน 31 แห่ง โดยโรงโอบที่ปิดตัวไปอยู่ในระดับกลาง เป็นกิจการแบบเอสเอ็มอี ซึ่งต้องอาศัยแรงงาน 60% ผู้ประกอบการหลายคนได้ตัดแปลงผลิตภัณฑ์โอบมังกรมาเป็นผลิตภัณฑ์จำพวกกระถาง จัดสวนกระถางต้นไม้ ผลิตภัณฑ์ใช้ประโยชน์รูปแบบอื่นๆ ส่วนโอบนั้นทุกโรงงานจะผลิตลดลงมาก เพราะต้นทุนสูงขึ้น จากเดิมทำทุกโรงงาน แต่มารยะหลังเหลือเพียง 7-8 แห่ง เนื่องจากมีสินค้าอื่นมาทดแทน และหากสถานการณ์ของโอบมังกรยังคงเป็นอยู่เช่นนี้ เชื่อว่ากิจการนี้น่าจะถึงจุดจบในที่สุด” สมหมาย กล่าว

เป็นสภาพของอุตสาหกรรมที่เคยสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ จ.ราชบุรี ในฐานะแหล่งผลิตสำคัญ